

Zpráva z konference Sociologie náboženství v datech (Plzeň, 31. března 2011)

František Černín, FSS MU, katedra sociologie

Dne 31. března 2011 se na půdě Filozofické fakulty Západočeské univerzity v Plzni uskutečnila konference na téma *Sociologie náboženství v datech*, kterou společně připravila katedra sociologie plzeňské univerzity a Sekce sociologie náboženství České Masarykovy sociologické společnosti. Jarní setkání sociologů, religionistů a zástupců dalších oborů zabývajících se náboženstvím bylo v lecčems zajímavé.

Nepřehlédnutelná byla například naprostá převaha zástupců brněnské Masarykovy univerzity. Z devíti konferenčních příspěvků jich pět představili brněnští samostatně a na dalším se podíleli spoluautorstvím. Zároveň pouze z Brna dorazili se svými příspěvky studenti doktorských programů religionistiky a sociologie a v mé osobě jeden student magisterský. Z toho lze usoudit, že v Brně tak existuje skutečný zájem o vědecké zkoumání náboženství a hlavně ochota účastnit se setkání se svými kolegy. Je velká škoda, že na konferenci nezazněly příspěvky studentů z jiných vysokých škol. Pokud bychom hodnotili stav sociologie náboženství podle této jediné konference, tak bychom museli uznat, že pouze v Brně je sociologie náboženství živá, a Brno tak představuje naději pro další rozvoj této vědní disciplíny.

Téma konference bylo poměrně široké a vešla se do něj celá řada nejrůznějších příspěvků. Některé z nich se zabývaly samotnou debatou o datech, jako například Dušan Lužný z katedry sociologie a andragogiky Univerzity Palackého v Olomouci s příspěvkem *Nesociologická data v sociologii náboženství*, ve kterém upozornil na nevyužitý potenciál dat z nesociologických oborů, jakými jsou například neurovědy. Zazněl také provokativní příspěvek Milana Fujdy z Ústavu religionistiky na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity *Posvátná Indie: prezentace a reprezentace v sociálněvědním textu*, který se snažil ukázat na nevhodné překládání „náboženských“ pojmů v Indii, které překrucuje používáním slova „posvátný“ význam původních termínů. Diskuze, která po tomto příspěvku začala, sice připustila, že se pojmy překladem posouvají, ale na druhou stranu zvolit cestu používání původních termínů nám znemožní jakékoli porovnání a věda o náboženství by se redukovala na popis mnoha různých nepřeložitelných nauk. Velice zajímavý byl příspěvek Michaely Ondrašínové z Ústavu religionistiky FF MU s názvem *Spiritualita versus náboženství: disciplinovaná teorie, nebo disciplinovaná data?*, který se připojil do probíhající diskuze v sociologii náboženství, která se točí okolo konceptualizace nových forem religiozity, respektive spirituality. Michaela Ondrašínová tak položila otázku, zda teoretická východiska použitá při konceptualizaci a sběru dat neovlivňují samotná data více, než by bylo vhodné, a zesilují tak odlišnost mezi concepty spirituality a religiozity.

Na druhé straně pak zazněly příspěvky domácích členů fakulty Jana Váně a Františka Kalvase *Veřejný problém církevních restitucí: stav veřejné debaty*, kteří na datech ilustrovali svá zjištění, která se snažila odpovědět na otázku – čím byla

zesilována nebo naopak utlumována debata o církevních restitucích. Mimo jiné ukázali působivé užití nejrůznějších statistických procedur. Ty však na krátkém prostoru přednášky pro ty, kteří nemají tak hlubokou zkušenost se statistikou, připomínaly spíše magické formule, kterým stejně jen „musíme věřit“. V konečném důsledku tak byly celkem zbytečné.

Co tedy konference přinesla? Jako každá podobná konference byla i tato především prostředkem k setkání lidí, kteří mají stejný vědecký zájem. Příspěvatelé si navzájem ukázali směr, kterému se věnují, a mohli svá zjištění a pochybnosti konfrontovat přímo s ostatními. Taková příležitost je poměrně vzácná a je velká škoda, že ji nevyužili zástupci jiných univerzit a zejména studenti a studentky.

Po skončení oficiální části konference se na chvíli sešel výbor Sekce sociologie náboženství a následně se všichni přesunuli do restaurace Dáblův klín, což je po konferenci o náboženství velmi vtipně zvolené místo. Po krátkém neformálním posezení, na kterém pokračovala diskuze nad některými příspěvky nebo tématy, které se sociologie netýkají vůbec, jsme se rozloučili a odjeli zpátky po nočních silnicích do Brna. Cestou jsme pokračovali v sociologických úvahách až ke Třem křížům, kde se rozhovor přetočil k specifickým řeči a charakteru obyvatel Ostravska, které ve voze reprezentoval Roman Vido z katedry sociologie FSS MU, čímž konference definitivně skončila.